పాఠ్యాంశాల రచయితలు

ఆచార్య పమ్మి పవన్ కుమార్
ఆచార్యులు, తెలుగు శాఖ, హైదరాబాద్ కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

ఆచార్య సాగి కమలాకర శర్మ
అధ్యక్షులు, తెలుగుశాఖ, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

డా. బి. జయరాములు
ప్రధానాచార్యులు (విశ్రాంత), అభ్యుదయ ఓరియంటల్ కళాశాల, హైదరాబాద్.

డా. దత్తయ్య అట్టెం
సహాయాచార్యులు, తెలుగుశాఖ, ఎస్.వి.కళాశాల, ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం, న్యూఢిల్లీ.

డా. టి. సతీశ్
సహాయాచార్యులు, తెలుగుశాఖ, ఎస్.వి.కళాశాల, ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం, న్యూఢిల్లీ.

డా. యల్లంభట్ల నాగయ్య
ప్రధానాచార్యులు (విశ్రాంత), శ్రీవిశ్వేశ్వర సంస్కృతాంధ్ర డిగ్రీ మరియు పి.జి.కళాశాల. వరంగల్.

ఆచార్య కసిరెడ్డి వెంకటరెడ్డి
ఆచార్యులు (విశ్రాంత), తెలుగు శాఖ, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

డా. గండ్ర లక్ష్మణ రావు
అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్ (విశ్రాంత), ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, కరీంనగర్.

ఆచార్య వై. రెడ్డి శ్యామల
ఆచార్యులు, నిఘంటు నిర్మాణ శాఖ, పొట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం,హైదరాబాద్.

డా. దహగాం సాంబమూర్తి
ప్రధానాచార్యులు (విశ్రాంత), ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయ విద్యా కళాశాల, వరంగల్.

సుశీలోపాఖ్యానం - పాఠ్యభాగ సారాంశం

ఉద్దేశ్యం : పాండురంగమాహాత్మ్యం విరూరి వేదాద్రిమంత్రికి అంకితం. వేదాద్రి కోరికపై రామలింగడు రాసిన కావ్యమిది. పాండురంగ క్షేత్రానికి పౌండరీకం అనే పేరుకూడా ఉంది. పుండరీకుడు పేరుమీదుగా ఆ స్థలానికి ఈ పేరు వచ్చింది. భక్తునిపేరుతో ప్రసిద్ధిచెందిన క్షేత్రం. ఈ కావ్యానికి పౌండరీక మాహాత్మ్యం అనే పేరున్నా పాండురంగమాహాత్మ్యం అనే పేరే ఎక్కువగా ప్రచారంలో ఉంది. మనుషులేకాక పశుపక్ష్యాదులుకూడా మోక్షం పొందడం ఈ క్షేత్రమాహాత్మ్యంలోని విశేషం.

ప్రస్తావన : విజయనగర సామ్రాజ్యాన్ని పరిపాలించిన శ్రీకృష్ణదేవరాయల ఆస్థానకవి తెనాలి రామకృష్ణుడు. ఇతడు 16వ శతాబ్దానికి చెందినవాడు. ఈ పాఠం అష్టదిగ్గజకవుల్లో జాజ్జ్వల్యమానంగా వెలిగిపోయే కవిదిగ్గజం తెనాలి రామకృష్ణుడు రాసిన పాండురంగమాహాత్మ్యం నాల్గవ ఆశ్వాసం (144-216) లోనిది. క్షేత్రం, దైవం, తీర్థం - మూడింటికీ సమప్రాధాన్యంగల ప్రదేశం ఏదనే ప్రశ్నకు సమాధానమే పాండురంగమాహాత్మ్యం అనే కావ్యం. ఆ కావ్యకథల్లో ఒక కథే సుశీలకథ.

పాఠ్యభాగ నేపథ్యం : పాండురంగమాహాత్మ్యం ఐదు ఆశ్వాసాల కావ్యం. ఇందులో 1302 పద్యగద్యాలున్నాయి. ఈ కావ్యం సదాశివరాయల మండలేశ్వరునిగా ఉన్న పొత్తపినాడులోని సంగరాజు దగ్గర వ్రాయసం ఉద్యోగిగా పనిచేస్తున్న విరూరి వేదాద్రికి అంకితం. పాండురంగమాహాత్మ్యం క్షేత్రమాహాత్మ్య కావ్యం. రామకృష్ణుడు మహారాష్ట్రలోని పండరీపురంలో వెలసిన పాండురంగ విఠలుడి కేంద్రంగా ఈ కావ్యం రాశాడు. ఈ కావ్యకథను సంస్కృతంలోని స్కాందపురాణం నుండి తీసుకున్నాడని (పాండు. 1.26) ఉన్నా, అందులో ఈ కావ్యకథలు లేవని, వివిధ పురాణాలనుండి కథలని తీసుకుని ఈ స్థలపురాణ కావ్యాన్ని రాశాడని ఆరుద్ర తేల్చాడు. పుండరీకక్షేత్రంలో నెలకొన్న పాండురంగనికథని ఈశ్వరుడు పార్వతి, కుమారస్వామి, ఋషులకూ చెప్పడం, మిగిలిన కథల్ని నారదుడికి చెప్పడం ఈ కావ్య ఇతివృత్తం. ఈ కావ్యంలో ప్రధానంగా తొమ్మిదికథలు ఉన్నాయి. అవి:

1. పుండరీకునికథ
2. నిగమశర్మోపాఖ్యానం
3. కృష్ణావతారచరిత్ర
4. రాధాదేవి చరిత్ర
5. కాకి, హంస, పాము, చిలుక, తేనెటీగ మోక్షం పొందినకథ
6. సుశీలోపాఖ్యానం
7. ధర్మరాజు సోదరసమేతంగా చేసిన పాండురంగ క్షేత్రదర్శనం